

לא צריך לשאוג סרן עידו ברוך

כתיבת מערך השיעור: תמר זרמי - רשת אורט

רציונל

בעולם מודרני רועש, שבו קיימת נטייה "לצעוק" כדי לזכות בתשומת לב, בהכרה או בהובלה, שיעור זה מבקש להציב אלטרנטיבה ערכית המבוססת על המושג "מנהיגות שקטה". דרך היכרות מעמיקה עם דמותו וסיפור חייו של סרן עידו ברוך ז"ל, שהמוטו שלו היה "אריה אמיתי לא צריך לשאוג כדי שידעו שהוא המלך", התלמידים ייחשפו למודל של מנהיגות מעצבת. מנהיגות זו אינה נשענת על כוח, אגו או נאומים חוצבי להבות, אלא על עוצמה פנימית, ענווה, מקצועיות ודוגמה אישית המעוררת השראה בסובבים אותה.

באמצעות חיבור לדמותו של משה רבנו – המנהיג "כבד הפה" שהוביל מתוך רגישות מוסרית, ערבות הדדית והעדפת מעשים על פני דיבורים – השיעור מניע את התלמידים לזהות את "האריה שבהם" ולתרגם את עקרונות המנהיגות המוסרית הזו לאחריות אישית ולעשייה שקטה, ממשית ויומיומית בסביבתם הקרובה.

מטרות

תלמידים יבינו את החשיבות של ביטחון עצמי עבור מנהיג.
התלמידים ידונו בסוגי מנהיגות ובכח של מנהיגות שקטה.
התלמידים יגדירו מה לדעתם מאפיין מנהיגות טובה.

מהלך השיעור

פתיחה – בתוך הרעש

נפתח את השיעור בתרגיל של רעש מצטבר. נעמוד במעגל וכל תלמיד יוסיף קול למעגל בתורו. התלמיד הראשון (או המורה) יתחיל בלייצר קול עקבי וקבוע אחריו יצטרף התלמיד הבא במעגל ויוסיף את הצליל שלו (אין צורך שיהיה קשר בין הצלילים או הרמוניה – העיקר שממשיכים כל הזמן. הצליל לא חייב להיות מהפה, הוא יכול להיות גם מחיאת כף, דפיקה קבועה על שולחן/ קיר, רקיעה ברגל וכו') וכך מצטבר מעגל שלם של קולות. כאשר מגיעים לאחרון במעגל ממשיכים לתת לקולות להישמע ביחד עוד כדקה עד שתיים.

בסיום המעגל מתיישבים חזרה. נשאל:

מה שמעתם ואיך הרגשתם בתוך הרעש המצטבר?
האם ריבוי הרעשים יצר תחרות סמויה ("את מי שומעים חזק יותר")?
האם היה מישהו שבלט דווקא בגלל שהצליל שלו היה חלש או שונה?

■ בעולם שבו כולם מנסים "לצעוק" כדי שיראו אותם (ברשתות החברתיות, בכיתה, בפוליטיקה) – מה קורה ליכולת שלנו להקשיב ולהוביל במשותף?

טבעת הרגש – דמותו של עידו: (10 דקות)

היכרות מעמיקה עם עידו ברוך. הנחיה למורה: מומלץ להקרין תמונה של עידו מחייך או תמונה שלו בעבודה/בצבא/ עם המשפחה כדי לייצר חיבור ויזואלי.

המורה יספר את סיפורו של עידו: סרן עידו ברוך, בנם של שרון ויניב מתל מונד, היה בחור מבריק שסיים את לימודיו בהצטיינות יתרה, ניגן בגיטרה, הצטיין בספורט והיה מדריך אהוב בצופים. הוא התגייס ליחידת אגוז והיה מקור השראה לחבריו, שנהגו לומר: "עידו הוא הבחור שאתה רוצה ללכת אחריו ולא לפניו". במרץ 2024 סיים קורס קצינים בהצטיינות. חודש לאחר מכן, במהלך משימת סיור בח'אן יונס, נתקל הצוות שלו במארב מחבלים. עידו נפגע אך נלחם כאריה, ובתפקודו המקצועי והמהיר הציל את חייהם של רבים מלוחמיו. בסיום טקס ההשבעה שלו, העניק לו מפקדו את התג האישי שלו עם ההקדשה: "אריה אמיתי לא צריך לשאוג כדי שידעו שהוא המלך". עידו פעל בדיוק כך – מנהיגות שבאה מבפנים, ללא צורך ברעש ובשאוג.

נקודה לחיבור – "השקט שבפנים"

הנחיה למורה: פתח את הדיון לכיתה במטרה לגרום להם להרגיש שעידו הוא "אחד משלנו" – נער פעיל, חברותי, מוכשר, שבחר לקחת את הערכים שלו צעד אחד קדימה מתוך ענווה וחיבור עמוק לסובבים אותו.

שאלות מוצעות לדיון (בחר לפחות 4):

- עידו אמר לפקדיו בשיחת הפתיחה: "אני לא מצפה שתסמכו עליי לפני שתכירו אותי". מה משפט זה מלמד על תפיסת המנהיגות שלו?
- למה לדעתכם חבריו של עידו הגדירו אותו כ"בחור שרוצים ללכת אחריו ולא לפניו"? מה ההבדל בין השניים?
- כיצד המשפט "אריה אמיתי לא צריך לשאוג" מתחבר לתרגיל הרעש שעשינו בפתיחת השיעור?
- האם פגשתם בחייכם (בבית הספר, בתנועה, במשפחה) מנהיגים שקטים? מה הפך אותם למשפיעים כל כך?
- הפילוסוף לאו דזה אמר: "המנהיג הטוב מסיים את מלאכתו, והעם אומר: אנחנו עשינו זאת בעצמנו". כיצד זה מתקשר לדמותו של עידו?

טבעת הערך והלימוד – על חלום, אחריות והשתנות

לימוד טקסטואלי מתוך פרקי בנים. נקרא ביחד קטע מתוך הפירוש שמציעים ג'קי שימל והרב שי פירון בספרם פרקי בנים:

המנהיגות המעצבת מציבה הן את המטרה והן את דמותו של המנהיג בראש הקשר השכלי והרגשי המתהווה בין המנהיג למונהג. דמותו של משה היא מקור השראה למנהיג האידיאלי. הפסוקים מדגישים שהיה כבד פה, ויש בכך כדי להדגיש שמעמדו לא נבנה על סמך נאומים חוצבי להבות, על לשון חלקה.

דמותו סחפה רבים רק משום שאישיותו בלטה. הוא לא ניצל את מעמדו, הוא לא כבש את מנהיגותו בכוח. בשיחת הפתיחה עם פקודיו ביקש עידו להבהיר: "שמי עידו, ואני המפק"ץ החדש שלכם. אני לא מצפה שתסמכו עליי לפני שתכירו אותי". הם הכירו אותו במהירות, הם סמכו עליו, העריכו אותו והוקירו את מנהיגותו.

נשאל במליאה:

איזה סוג מנהיגות מוצגת בפסקה זו?
אילו סוגי מנהיגות נוספים אתם מכירים?
כיצד עידו ברוך ז"ל מיישם באישיותו את מודל "המנהיגות המעצבת" ואת דמותו של משה רבנו?

נבקש מהתלמידים להתחלק לזוגות ונעשה תרגיל בזהות, ולאחריו נחזור לטקסט מתוך פרקי בנים.

טבעת הזהות – פנימה והחוצה ("האריה שבי"):

נציג את התמונה הבאה לתלמידים

עבודה בזוגות:

- השתקפות אישית:** כל תלמיד ישתף את חברו – באילו רגעים בחיים (בלימודים, עם החברים, מול אתגר) הוא מרגיש כמו "חתול" ובאילו רגעים הוא מגלה בעצמו את "האריה"?
- השתקפות חברתית:** בני הזוג ישקפו זה לזה – מתי הם מזהים אצל החבר שמולם תכונות של "אריה" (עוצמה פנימית, עזרה, מנהיגות שקטה)?

נשאר בזוגות אך נחזור לטקסט של פרקי בנים ונקרא מתוכו את הקטע הבא:

שמונה תכונות ייחודיות הפכו את משה רבנו לגדול המנהיגים. ראשית, הייתה בו מנהיגות סגולית, "ותפתח ותראהו את הילד והנה נער בכ"ה" (שמות). ילד או נער? אברבנאל עמד על השינוי וטען שכבר בילדותו בלט בבגרותו, "ראתה שהיה ילד קטון בצורתו ואיבריו ומצד אחד ראתה שבבכיותו היה כנער והוא אמרו והנה נער בוכה". שנית, הוא המצטיין בערבות הדדית אף שגדל בבית פרעה, "ויגדל משה

וַיָּצֵא אֶל אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצָּרִי מָכָה אִישׁ עֶבְרִי מֵאֲחִיו. משה מחפש את אחיו, יוצא אליהם. שלישית, הוא מגלה רגישות מוסרית לכל עוולה, הוא אינו עומד מנגד, הוא נלחם למען החלש גם אם ייאלץ לשלם מחיר אישי. רביעית, הוא רועה צאן, רועה המוביל את עדתו בחליל, בניגון. הוא אינו נוהג כרועים האוחזים במקל, צועדים אחרי הצאן ומכים בהם, הוא הולך בראש ומוביל את צאן מרעיתו בעזרת מנגינת החליל. חמישית, הוא מתייצב במהירות, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר הֲנִי". שישית, הוא מסרב לקבל עצמו כמנהיג, הוא נוהג בענווה, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָאֱלֹהִים מִי אֲנִי כִּי אֵלךְ אֶל פְּרָעָה וְכִי אוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי כִּי אֵלךְ מִמִּצְרָיִם". שביעית, הוא מצטיין בראייה רחבה: כשהעם השקוע בעבדות שואל מי שלח אותו, איך הוא מעז לדבר על גאולה ברגעים של מצוקה, הוא משיב **בשמו של הא-ל: "אֵהְיֶה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם"**. העתיד, התקווה, הם שמובילים אותו. הוא אינו שוקע בהווה, הוא מאמין שתמונת המציאות רחבה בהרבה. והתכונה השמינית והאחרונה, משה מתואר **"כְּבֹד פֶּה וְכְבֹד לְשׁוֹן"**. דיבורים היו כבדים עליו, הוא העדיף מעשים.

המשימה לזוגות

נסחו בשפתכם את שמונה העקרונות למנהיגות טובה שעולים מן הטקסט.
תנו דוגמה מחיי היום יום (בבית הספר/ בקהילה/ בתנועת הנוער/ בחברה הישראלית) לכל אחד מהעקרונות הללו.
האם יש מכנה משותף לאנשים שבדוגמאות?
מה התובנה המרכזית שלכם מתרגיל זה?

טבעת האחריות – "ממשיכים בדרכו"

לאחר הניתוח המעמיק של שמונה התכונות של משה רבנו, נחזור למליאת הכיתה. המורה יסביר כי מנהיגות אינה רעיון תיאורטי בלבד – היא דורשת נטילת אחריות אישית והפיכת העקרונות לפעולות ממשיות בשטח, בדיוק כפי שעידו העדיף מעשים על פני דיבורים. משימה אישית במחברת:
כל תלמיד יבחר תכונה אחת מתוך שמונת העקרונות שלמדנו (למשל: ערבות הדדית, רגישות מוסרית לעוולה, ענווה, או התייצבות מהירה - "הנני"), ויענה על השאלות הבאות: מדוע בחרת דווקא בתכונה הזו? היכן היא פוגשת אותך ביומיום? כיצד תוכלי לקחת עליה אחריות ולהביא אותה לידי ביטוי מעשי כבר השבוע בתוך הכיתה, בבית או בתנועת הנוער, מבלי "לשאוג" או לעשות רעש?
בסבב השיתוף נייצר קיר מטרות לעצמנו. ניתן לשלוח למשפחה תצלום של הקיר תחת הכותרת "ממשיכים בדרכו של עידו".

כתיבה אישית למשפחת הנופל

1. **הנחיה לתלמידים:** כל תלמיד כותב מכתב אישי קצר למשפחתו של עידו: ספרו להם מה למדתם מדמותו, ומה הייתם רוצים לאמץ באורחות חייכם מתוך מה שלמדתם עליו

המורה יסכם:

במסכת אבות למדנו על 'הוא היה אומר' – המשפט האחד שמגדיר את תכלית החיים של האדם. עידו לא היה צריך לצעוק שהוא מנהיג; הבהירות שבה פעל, הרגישות לחבריו והמקצועיות שלו הפכו את מעמדו למובן מאליו. הוא לימד אותנו שמנהיגות אמיתית נמדדת בגודל המטרה שאנו משרתים ולא בגודל האגו שלנו. במקום לנסות להגביר את הרעש סביבנו, התשובה הישראלית והחברתית שלנו

צריכה להיות הגברת המעשים, הערבות ההדדית והשקט המנהיגותי. נצא מכאן עם החלטה קטנה:
להיות אריות במעשים, ולא בשאגות.

